

Η ΠΕΡΙΛΗΨΗ

1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

Η περίληψη είναι μια μορφή κειμένου που περιλαμβάνει τη συνοπτική διατύπωση των βασικών σημείων, επιχειρημάτων, πληροφοριών και ιδεών ενός αρχικού ευρύτερου σε έκταση κειμένου. Αποτελεί ένα ενιαίο οργανωμένο σύνολο με συνοχή και ειρμό που μπορεί να υποκαταστήσει το αρχικό κείμενο (η έκτασή της ορίζεται συνήθως στο 1/3 του αρχικού κειμένου). Έχει πρακτική αξία καθώς αποτελεί ένα χρήσιμο μέσο στη δημοσιογραφία, στην παρακολούθηση μαθημάτων, στην κριτική καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, στην παρουσίαση αφηγηματικών κειμένων. Παράλληλα οξύνει την κριτική σκέψη μέσα από τη διάκριση του σημαντικού από το ασήμαντο και μέσα από την πνευματική προσπάθεια για την κατανόηση του αρχικού κειμένου. Βελτιώνει τέλος τις δεξιότητές μας όσον αφορά στη χρήση της γλώσσας με απλό και σαφή τρόπο και την ικανότητα να πληροφορούμε με αντικειμενικότητα κάποιον δέκτη.

2. ΕΙΔΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

- **Εκτενής:** Νοηματικό κέντρο + πλαγιότιτλοι παραγράφων + βασικά στοιχεία από τις λεπτομέρειες των παραγράφων.
- **Συνοπτική:** Νοηματικό κέντρο + πλαγιότιτλοι παραγράφων.
- **Πολύ σύντομη:** Νοηματικό κέντρο + πλαγιότιτλοι ευρύτερων νοηματικών ενοτήτων. Με τον όρο «νοηματική ενότητα» εννοούμε το σύνολο κάποιων παραγράφων με νοηματική συνάφεια.

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Αντικείμενο εξέτασης αποτελούν συνήθως τα δύο πρώτα είδη.

3. ΒΑΣΙΚΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- ➔ Πρώτη προσεκτική ανάγνωση του κειμένου με σκοπό τον εντοπισμό του νοηματικού κέντρου και των ευρύτερων θεματικών ενοτήτων του. Πολύ σημαντικό αυτό το στάδιο γιατί θα αποτελέσει την αρχή της περίληψής μας και θα προδιαθέσει θετικά ή αρνητικά τον αναγνώστη σχετικά με την ικανότητά μας να κατανοήσουμε το υλικό που έχουμε στα χέρια μας. Κάποιες φορές το κείμενο έχει τίτλο που μπορεί να μας βοηθήσει στον εντοπισμό του νοηματικού κέντρου.
- ➔ Δεύτερη προσεκτική ανάγνωση κατά την οποία προσπαθούμε:
- ➔ Να εντοπίσουμε τη νοηματική σχέση μεταξύ των προτάσεων και των παραγράφων ώστε να αντιληφθούμε το πνεύμα του συγγραφέα. Καλό είναι να δίνουμε μεγάλη προσοχή στις διαρθρωτικές λέξεις, γιατί αποτελούν τους δείκτες της συνοχής του κειμένου και της λογικής πορείας που ακολουθεί ο συγγραφέας.
- ➔ Να δώσουμε πλαγιότιτλο σε κάθε παράγραφο βοηθούμενοι συχνά από τη θεματική της περίοδο.
- ➔ Να υπογραμμίσουμε λέξεις και φράσεις που δίνουν το νοηματικό απόσπασμα της κάθε παραγράφου.

4. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΡΟΣΕΧΟΥΜΕ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

- Ξεκινούμε την περίληψη με φράσεις όπως: ο συγγραφέας / κειμενογράφος / αρθρογράφος / ο τάδε κάνει λόγο για ή αναφέρεται σε...
- Φροντίζουμε ώστε η περίληψή μας να αποτελεί μία παράγραφο με σαφή δομή, που θα περιλαμβάνει θεματική περίοδο, λεπτομέρειες και προαιρετικά κατακλείδα.
- Για να συνδέσουμε την πρώτη περίοδο της περίληψής μας με τη δεύτερη, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τη διαρθρωτική φράση «Αρχικά επισημαίνει / επισημαίνεται ότι».

- Με τη βοήθεια των πλαγιοτίτλων των παραγράφων και των υπογραμμίσεων που έχουμε κάνει κατά την πρώτη και τη δεύτερη ανάγνωση, αναπαράγουμε με δικά μας λόγια το αρχικό κείμενο δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο νόημα. Σε αυτή τη διαδικασία, η χρήση των διαρθρωτικών λέξεων εξακολουθεί να έχει μεγάλη σημασία, αφού δεν ξεχνάμε ότι και το δικό μας κείμενο πρέπει να έχει συνοχή.
- Ακολουθούμε σε γενικές γραμμές τη σειρά των παραγράφων του κειμένου, χωρίς να κατακερματίζουμε την περίληψή μας σε πολλές επιμέρους παραγράφους. Η χρονική σειρά των γεγονότων ή των ιδεών που ακολουθεί ο συγγραφέας πρέπει να τηρηθεί στο δικό μας κείμενο.
- Συνήθως χρησιμοποιούμε τον πλάγιο λόγο.
- Αξιοποιούμε το κατάλληλο λεξιλόγιο, το οποίο και προσαρμόζουμε στο κείμενο που μας δίνεται. Χρήσιμα ρήματα για την περίληψη μπορούν να θεωρηθούν τα παρακάτω:

αναλύει –εται	διευκρινίζει –εται	προτείνει
αναφέρει –εται	εξηγεί	συμπεραίνει
αντικρούει –εται	επισημαίνει –εται	τονίζει –εται
απευθύνεται	θίγει το θέμα	υπαινίσσεται
δηλώνει –εται	καταλήγει	υπογραμμίζει –εται
διακρίνει –εται	παρουσιάζει	υποστηρίζει –εται
διατυπώνει –εται	προσθέτει	

- Επιλέγουμε την ενεργητική ή την παθητική σύνταξη, έχοντας υπόψη πως με την πρώτη δίνουμε έμφαση στο υποκείμενο, δηλαδή στο συγγραφέα, ενώ με τη δεύτερη δίνουμε έμφαση στο αποτέλεσμα της ενέργειας του υποκειμένου και επιτυγχάνουμε μεγαλύτερη ουδετερότητα.
- Απέχουμε από κάθε είδους κριτική, σχολιασμό, αξιολόγηση του αρχικού κειμένου. Η περίληψη δε σχετίζεται με την προσωπική μας άποψη, την επιδοκιμασία ή την αποδοκιμασία μας.
- Προσέχουμε ώστε η έκταση της περίληψής μας να ανταποκρίνεται στον αριθμό των λέξεων που μας ζητείται.
- Έχουμε πάντα στο μυαλό μας ότι η περίληψη είναι προσωπική μας εργασία που δεν πρέπει να αποτελεί μίμηση του ύφους, της διατύπωσης και του λεξιλογίου του συγγραφέα. Λέξεις ή φράσεις που χρησιμοποιούνται αυτούσιες πρέπει να χρησιμοποιούνται ελάχιστα και, όταν αυτό είναι απαραίτητο, να δίνονται σε εισαγωγικά.